

## ALOIS TAVČAR

Rođen 2. III. 1895. u Ljubljani. Redovni je profesor za genetiku i oplemenjivanje bilja i predstojnik Zavoda za genetiku i Zavoda za oplemenjivanje bilja na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Izabran je za pravog člana Jugoslavenske akademije 11. veljače 1947. u Odjelu za prirodne i medicinske nauke.

U rodnom gradu svršio je osnovnu školu i višu realku. Na Češkoj tehničkoj visokoj školi u Pragu studirao je poljoprivredne nauke i god. 1918. diplomirao je za inženjera agronomije. Za vrijeme studija radio je dvije godine kao volonter u Zavodu za agrikulturnu kemiju (predstojnik prof. dr. J. Stoklasa). Pošto je neko vrijeme vodio referadu za biljnu proizvodnju i oplemenjivanje bilja kod Kmetijske družbe za Sloveniju, odlazi g. 1920. na specijalizaciju iz biljogojstva i genetike u Zavod za oplemenjivanje bilja (predstojnik prof. dr. J. Jelinek) Češke visoke tehničke škole u Pragu. Tamo doktorira godine 1921. Iste godine putuje u naučne svrhe po Češkoj, Njemačkoj i Danskoj.

God. 1921. bio je imenovan pristavom i upraviteljem Zavoda za biljogojstvo na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu, gdje su mu povjerena predavanja iz biljogojstva.

God. 1924. habilitira se iz biljogojstva.

God. 1926. odlazi kao stipendist International Education Boarda na jednogodišnju specijalizaciju iz oplemenjivanja bilja i genetike u Zavod za oplemenjivanje bilja Cornell univerze u Ithaca, New-York, gdje radi kod poznatoga genetičara prof. R. A. Emersona. Tom je prilikom u naučne svrhe proputovao 15 država S. D. Amerike i južni dio Kanade.

God. 1927. bio je imenovan izvanrednim, a god. 1933. redovnim profesorom za oplemenjivanje bilja i genetiku u Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu.

Prije rata — osim spomenutih zemalja — proputovao je u naučne svrhe Francusku, Italiju, Belgiju, Holandiju, Mađarsku, Rumunjsku, a poslije oslobođenja god. 1948. boravio je u Švedskoj.

Pravi je član Masarykove akademie práce u Pragu (1932.) i Honorary Scientific Society Sigma X, Cornell University, New-York (1927.).

Predsjednik je komisije za priznavanje usjeva i rasada FNRR i NRH.

Godine 1947. odlikovan je ordenom rada I. reda za zasluge za poljoprivrednu nauku i praksu.

Referatima je sudjelovao na ovim kongresima: Kongres društva za nauku o nasljeđivanju u Münchenu (1924.); Internacionalni kongres za genetiku u Berlinu (1927.); Internacionalni kongres biljogojaca u Pragu (1929.); Internacionalni kongres za poljoprivredu u Bukureštu (1929.); Internacionalni kongres biljogojaca u Parizu (1930.); Internacionalni kongres za kukuruz u Pau (Francuska, 1930.); Internacionalni kongres za poljoprivredu u Pragu (1931.); Internacionalni kongres za poljoprivredu u Budimpešti (1934.); Internacionalni kongres biljogojaca u Wageningu (Holandija, 1937.); Internacionalni kongres za genetiku u Edinbourgu (Škotska, 1939.); Internacionalni kongres za genetiku u Stockholmu (1948.).

### *Djela Aloisa Tavčara*

#### *a) Naučne rasprave*

1. Variačnč-statistická šetření u *Phaseolus vulgaris* L. Masarykova akademie práce, čís. sp. 20. Praha 1923.
2. Die Vererbung der Samendimensionen von *Phaseolus vulgaris* L. Zeitschrift für induktive Abstammungs- und Vererbungslehre. Bd. XI. Berlin 1925.
3. Die Vererbung der Anzahl von »Spaltöffnungen bei *Pisum sativum* L. Zeitschrift für Pflanzenzüchtung. Bd. XI. Berlin 1926.
4. Beitrag zur Vererbung der Anzahl und Länge von Spaltöffnungen bei *Zea Mays* L. Verhandlungen des V. Internationalen Kongresses für Vererbungswissenschaft. Berlin 1927.
5. Zur Frage der Aussaatbemessung bei Sortenversuchen mit Winterweizen. Zeitschrift für Pflanzenzüchtung. Berlin 1928.
6. Kakvoća nekih naših oplemenjenih sorti ozime pšenice. Gospodarska smotra. Zagreb 1929. (Zaključak na njemačkom jeziku).
7. Mutation dans la couleur du péricarpe chez le maïs. Bull. de l'Assoc. Inter. des Sélectionneurs de Plantes de Grande Culture. Vol. II, Paris 1929.
8. Genetička konstitucija boja nekih naših kukuruznih sorata. Godišnjak Sveučilišta u Zagrebu 1929. (Zaključak na engleskom jeziku).
9. Maispflanzen mit dekussierter Blattstellung. Der Züchter, Zeitschrift für theoretische und angewandte Genetik. Jahrgang 2, Berlin 1930.
10. Winterfestigkeit und genetisch bedingte Tieflage der Vegetationspunkte an Getreidepflanzen. Zeitschrift für Züchtung, Reihe A, Bd. XV, Berlin 1930.
11. Le maïs huit rangs dans la création d'hybrides productifs. Comptes rendus des travaux du Congrès Intern. du Maïs à Pau (France) 1930.

12. Vegetationsdauer bei Mais im Verhältnis zur Spaltöffnungsanzahl und Länge, Zeitschrift für Züchtung, Bd. XVI, Berlin 1931.
13. Einige neue Kreuzungsprodukte dekussierter Maispflanzen. Der Züchter, Zeitschrift für theoretische und angewandte Genetik. Jahrgang 3, Berlin 1931.
14. Protection légale des nouveautés sélectionnées au point de vue national et international. Compte rendu du XV-e Congrès Intern. d'Agriculture, Prague 1931.
15. Nasljeđivanje dlakavih lisnih rukavaca kod kukuruza (*Zea Mays* L.). Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu, Rad 144/1932. (Zaključak na njemačkom jeziku).
16. Die Mineralstoffentnahme durch den Ernteertrag bei Winterweizensorten. Zeitschrift für Züchtung, Bd. XVIII. Berlin 1933.
17. Lodicules et culture de froment resistant au charbon. Compte rendu du XVI-ème Congrès Intern. d'Agriculture. Budapest 1934.
18. Escourgeon (orge d'hiver) deux rangs comme orge de brassage. Compte rendu du XVI-ème Congrès Intern. d'Agriculture. Budapest 1934.
19. Beitrag zur Vererbung der Kornreihenanzahl an Maiskolben. Zeitschrift für Züchtung. Bd. XX, Berlin 1935.
20. Beitrag zur Vererbungsart der Spindelfärbung an vierkornreihigen Maiskolben. Zeitschrift für induktive Abstammungs- u. Vererbungslehre. Bd. LXXI, Berlin 1936.
21. Nasljeđivanje smeđe-žute boje pljevica kod ječma. Arhiv Ministarstva poljoprivrede. God. III, sv. 4. Beograd 1936. (Zaključak na njemačkom jeziku).
22. Heteroza korijenja mladih kukuruznih biljaka i prirodna zrna  $F_1$  generacije. Arhiv Ministarstva poljoprivrede. God. IV, sv. 6. Beograd 1936. (Zaključak na njemačkom jeziku).
23. Vererbungsart der Spindelstufenanzahl bei Bastardierungen einiger distichum vulgare Wintergersten. Zeitschrift für induktive Abstammungs- und Vererbungslehre. Bd. LXXV, Heft. 1. Berlin 1938.
24. Visina biljaka, doba cvatnje i prirodna zrna kod roditelja i  $F_1$  generacije u odnosu napram broju i duljini lisnih puči kod kukuruza. Arhiv Ministarstva poljoprivrede. God. V, sv. 11. Beograd 1938. (Zaključak na njemačkom jeziku).
25. Schlechter Kornansatz am oberen Kolbenteil bei Mais und seine Einschränkung durch Züchtung und künstliche Bestäubung. Der Züchter. Jahrgang 10. Berlin 1938.
26. Otpadanje osja kod ječma *Hordeum sativum* L. — nasljeđivanje i bilinogojstva važnost. Poljoprivredna naučna smotra. Zagreb 1939. (Zaključak na njemačkom jeziku).
27. Dnešní stav produkce a zušlechtování rostlin v Jugoslavii. Věstník Československé Akademie Zemědělské. Praha 1938. (Zaključak na njemačkom jeziku).

28. Svojstva prve sjemenske generacije od sitnozrnih i krupnozrnih genotipova kod kukuruza — Zea Mays L. Poljoprivredna naučna smotra 2. Zagreb 1940. (Zaključak na njemačkom jeziku).
29. Mais (Zea Mays), Systematik und Genetik. In Roemer. Th. u Rudolf. W.: Handbuch der Pflanzenzüchtung, Bd. II, Berlin 1939.
30. O nasljeđivanju broja i smještaja listova kod Zea Mays L. Rad Jugoslavenske akademije, Matematičko-prirodoslovnoga razreda, knjiga 271 (84), Zagreb 1941. (Zaključak na njemačkom jeziku).
31. Uzgoj ozimog golog ječma pomoću bastardacije. Poljoprivredna naučna smotra 3. Zagreb 1941. (Zaključak na njemačkom jeziku).
32. Prirodni bastardi između pšenice i raži na pokušalištu Zavoda za oplemenjivanje bilja u Zagrebu. Poljoprivredna naučna smotra 3. Zagreb 1941. (Zaključak na njemačkom jeziku).
33. Differenzmethode zur schnellen Bestimmung des Rohfettes im pflanzenzüchterischen Material. Der Züchter, 13. Jahrgang. Heft 7, Berlin 1941.
34. Beitrag zur Vererbung der Spindelbrüchigkeit bei einigen Nacktgersten. Zeitschrift f. Pflanzenzüchtung, Bd. 24, Heft 3. Berlin 1941.
35. Čaklavoš i njen odnos napram drugim svojstvima, pšeničnog zrna. Poljodjelska znanstvena smotra br. 4. Zagreb 1942. (Zaključak na njemačkom jeziku).
36. Somatske mutacije u boji listova i usploda kod suncokreta (Helianthus annuus L.). Poljodjelska naučna smotra br. 5. Zagreb 1942. (Zaključak na njemačkom jeziku).
37. Dvostruko-recesivno nasljeđivanje otpadanja osja kod ječma. Poljodjelska znanstvena smotra br. 5. Zagreb 1942. (Zaključak na njemačkom jeziku).
38. Struktura zrna i sadržaj proteina i masti u raznim varijetetima i domaćim sortama kukuruza — Zea Mays L. Poljodjelska znanstvena smotra br. 5. Zagreb 1942. (Zaključak na njemačkom jeziku).
39. Razlikovanje repice (Brassica Napus var. oleifera) od ogršćice (Brassica Rapa var. oleifera) po broju i veličini puči mladih biljčica. Poljoprivredna znanstvena smotra br. 7. Zagreb 1943. (Zaključak na engleskom jeziku).
40. Die Beziehung zwischen Fett- und Proteingehalt in Sojasamen (Glycine hispida Max.). Poljodjelska znanstvena smotra br. 7. Zagreb 1943. (Zaključak na hrvatskom jeziku).
41. Amélioration de la méthode de différence pour la détermination de matière grasse. Poljodjelska znanstvena smotra br. 7. Zagreb 1943. (Zaključak na hrvatskom jeziku).
42. The inheritance of the firmness of the spikelets on naked barley (Hordeum sat. nudum). Poljodjelska znanstvena smotra br. 8. Zagreb 1944. (Zaključak na hrvatskom jeziku).
43. Boja perikarpa i sadržaj ulja u sjemenu sunčanice. (Helianthus annuus L.) Poljodjelska znanstvena smotra br. 8. Zagreb 1944 (Zaključak na engleskom jeziku).

44. Nasljeđivanje ranozrelosti kod ječma (*Hordeum sativum* Jess.). Poljoprivredna znanstvena smotra br. 10. Zagreb 1947. (Zaključak na engleskom jeziku).
45. Linkage between sugary endosperm and embryo weight (fat content) in maize. Eight International congress of genetics, Stockholm 1948.

b) *Udžbenici i priručnici*

1. Variaciona statistika u eksperimentalnoj poljoprivredi. Izdanje Ministarstva poljoprivrede. Knjiga br. 15. Beograd 1929.
2. Temelji nauke o nasljedstvu. (Prikaz u problemima). Izdanje Ministarstva poljoprivrede. Knjiga br. 25. Beograd 1930.
3. Biometrika u poljoprivredi. Poljoprivredna znanstvena knjižnica. Zagreb 1946.

c) *Stručni članci*

Objelodanio je veći broj stručnih članaka u poljoprivrednim časopisima: Kmetovalec, Gospodarski List, Poljoprivredni Glasnik, Naš Vrt, Biljna proizvodnja i u Gospodarskom kalendaru.